

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Prokazování příjmů v řízení o vyživovací povinnosti a nevyvratitelná výdělková domněnka

Tento článek se zabývá dalším postupem soudu v případě, že v řízení o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo o vyživovací povinnosti jiného předka k nezletilému dítěti, které nenabylo plné svéprávnosti, osoba výživou povinná neprokáže soudu ve smyslu § 916 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (OZ) řádně své příjmy předložením všech listin a dalších podkladů pro zhodnocení majetkových poměrů a neumožní soudu zjistit ani další skutečnosti potřebné pro rozhodnutí zpřístupněním údajů chráněných podle jiného právního předpisu.

Pokud v řízení vystupuje jako osoba oprávněná zletilé dítě, pak se jedná o klasické sporné řízení. V takovém případě je nutné zdůraznit, že na povinné osobě leží důkazní břemeno k prokázání svých příjmů a majetkových poměrů.

Naopak u nezletilého dítěte by takové řízení bylo dle § 2 písm. t) zákona č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, řízením nesporným, které je ovládáno zásadami oficiality, vyhledávací a materiální pravdy, tedy v takové případě na soudu leží povinnost být aktivní a řádně zjistit majetkové poměry osob výživou povinných. Důkazní břemeno povinné osoby tím není dotčeno.

Z nadepsaného ustanovení § 916 OZ pro osoby výživou povinné vyplývá povinnost řádně poskytnout soudu součinnost, která není omezena výhradně na prokázání příjmů, ale také na prokázání dalšího majetku, ať už movitého či nemovitého.[\[1\]](#)

Nutno v této souvislosti dodat, že dle § 915 OZ platí, že životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů (nikoliv prarodičů). Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte.

Při určení výše výživného je rozhodující skutečný příjem rodiče, který může být reálně jiný než hospodářský výsledek vykázaný podnikatelem podle účetních a daňových předpisů, resp. jiný, než povinný dokládá pracovní či obdobnou smlouvou.

Pro takový případ, tj. jestliže osoba výživou povinná své příjmy řádně soudu neprokáže a nedoloží, pak může dle § 916 OZ nastat tzv. nevyvratitelná výdělková domněnka, dle které platí, že průměrný měsíční příjem této osoby činí pětadvacetinásobek částky životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu.[\[2\]](#)

Výdělková domněnka dle OZ navazuje na § 85a zákona č. [94/1963](#) Sb., o rodině, který byl ale omezen pouze na prokázání příjmů z jiné než závislé činnosti podléhající dani z příjmů, tedy nová úprava umožňuje postih všech osob výživou povinných bez ohledu na to, zda jsou podnikatelé či nikoliv, což lze považovat za vhodný legislativní krok.

Citované ustanovení zákona o rodině mělo vůči povinnému rodiči, který se vyhýbal své povinnosti doložit soudu řádně příjmy a poměry, v zájmu zaopatření nezletilého dítěte sankční charakter. Obdobný účel plní i § 916 OZ.

Z historie právní úpravy výdělkové domněnky, ale i soudní praxe, je pak patrné, že tento nástroj je používán zejména vůči podnikatelům, kteří soudu řádně nedoloží své příjmy, a kteří běžně využívání nástrojů optimalizace daňové zátěže (např. uplatněním nákladů formou paušálních výdajů), čímž dochází ke zkreslení jejich reálných příjmů a životní úrovně.

U určení výživného u podnikatelů se soud nemůže spokojit s předložením evidence o hospodaření, ale v praxi je nutné komplexně zhodnotit majetkové poměry a životní úroveň povinného podnikatele, tj. je nutné vycházet např. z daňového přiznání povinného, peněžního deníku, předložených faktur a účetních dokladů k posouzení druhu jednotlivých výdajů a toho, zda se jedná o náklady nutné pro dosažení a udržení příjmu, či k výši odměn vyplácených podnikateli pro osobní potřebu.[\[3\]](#)

Soud je v řízení povinen zjišťovat a zohledňovat co podnikatel zahrnul do daňově odčitatelných položek. Pokud tam zahrnul výdaje např. na osobní spotřebiče či automobil či jiné výdaje osobní povahy, tak se bude jednat o výdaje, které zvyšují životní úroveň podnikatele, a na takto zvýšené životní úrovni má oprávněný právo se podílet.[\[4\]](#)

Také je nutné v řízení zkoumat, zda výdaj rodiče - podnikatele, byť by byl daňově řádně uznatelný, byl rovněž nezbytný z hlediska podnikání rodiče, co do té míry, že by po rodiči nebylo možno důvodně požadovat, aby z něj přednostně splnil svou vyživovací povinnost.[\[5\]](#) Zjednodušeně řečeno tedy rodič - podnikatel nesmí uměle a neúčelně snižovat svůj daňový základ nepotřebnými výdaji na úkor plnění vyživovací povinnosti.

Shrnutí

Prokazování příjmů rodičů při stanovení jejich vyživovací povinnosti může být pro soud v případě neposkytnutí řádné součinnosti ze strany povinného rodiče velmi složité, neboť je nutné komplexně zjistit příjmové a majetkové poměry povinného rodiče. V případě podnikatelů pak v žádném případě nelze vycházet pouze z evidenčních údajů o hospodaření, ale je nutné zkoumat reálné příjmy a životní úroveň povinné osoby - podnikatele.

Pro případ, že povinný rodič, který je stížen důkazním břemenem, soudu řádně nedoloží své příjmy a majetkové poměry, může soud postupovat cestou nevyvratitelné výdělkové právní domněnky dle § 916 OZ. I takový postup má ovšem své limity, kdy soud takto nesmí postupovat v případě, že by příjem ve výši pětadvacetinásobku životního minima byl pro povinného rodiče prokazatelně nereálný.

Aplikace nevyvratitelné výdělkové právní domněnky dle § 916 OZ totiž nemá vést ke zjevné nepřiměřenosti a nespravedlnosti. Naopak jestliže je to možné, soud má za takové situace za pomoci jiných důkazních prostředků (např. průzkumem pracovního trhu, dotazem na finanční úřad) odhadnout alespoň rámcově maximální možné příjmy povinného rodiče a z těchto pak vycházet.[\[6\]](#)



JUDr. Lukáš Zárybnický,
advokát

[1] Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2012 sp. zn. II. ÚS 3624/11.

[2] V r. 2021 činí 3.860,- Kč.

[3] Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. Cpjn 204/2012.

[4] Rozsudek Okresního soudu v Nymburku ze dne 2.5.1995, sp.zn. P 81/95.

[5] Nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. II.ÚS 3094/16.

[6] Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. 12. 1999, sp. zn. 16 Co 492/99.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulatorní priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice – natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)